

Aki Huovinen

TIEDÄTKÖ,

ÄLYÄTKÖ,

ARVAATKO

**KAIKKIEN AIKOJEN
TIETOVISA**

Minerva

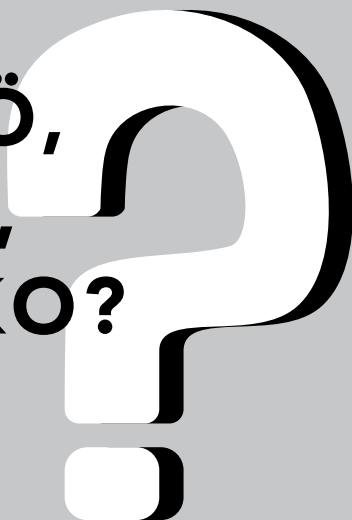

Tiedätkö,
älyätkö,
arvaatko?

Aki Huovinen

**TIEDÄTKÖ,
ÄLYÄTKÖ,
ARVAATKO?**

**KAIKKIEN AIKOJEN
TIETOVISA**

© Aki Huovinen ja Minerva Kustannus Oy, 2021.

Ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-237-5

Painettu EU:ssa, Livonia Print, 2021

Sisällys

Lukijalle	7
-----------------	---

YLEISTIETO

Taso 1: Helppo	9
Taso 2: Keskitaso	49
Taso 3: Vaikea	89
Taso 4: Tosietäjille	129

TEEMAVISAT

Astronomia	139
Ilmailu	141
Eurooppalainen ruoka- ja juomakulttuuri	143
Saksa	145
Muoti	147
Suomalaisia hittibiisejä	149
Suomen luonto	151
Elokuvia kuuluisuuksista	153
Kuolettavia onnettomuuksia	155
Suomalaisia suksilajien tähtiä	157
Lintuja	159
Sanomalehtiä	161
Television suosikkeja vuosien varrelta	163

Sosiaalinen media	165
Suomen presidentit ja pääministerit	167
Videopelit	169
Suomalaiset tuotemerkit	171
Australia	173
Saaria ja saariryhmiä	175
Japani	177
Arkkitehtuurin helmiä	179
Euroviisut	181
Suomalaisia urheiluseuroja	183
Supersankarielokuvat	185
Ranska	187
Komediasarjojen suosikkeja	189
Tuntematon sotilas	191
NHL	193
Fysiikka	195
Kiina	197
Ihmisen anatomia ja fysiologia	199
Pelejä	201
Sarjakuvia	203
Klassisen musiikin helmiä	205
Lastenkirjallisuuden klassikoita	207

Lukijalle

Pähkäiltävää moneen makuun

Yli 20 vuoden visailukokemuksella tiedän, että hyvistä tietokilpailukysymyksistä on visailijoilla aina pulaa. Tätä pulaa helpottaa 1 000 kysymyksen teos *Tiedätkö, älyätkö, arvaatko?* Kirja tarjoaa hauskaa ajanvietettä monenlaisiin illanistujaisiin. Se sopii hyvin myös kesämökin kirjahyllyyn, mistä sen voi napata käyttöön sopivan porukan ollessa kasassa.

Tietovisailua voi harrastaa monin eri tavoin ja mukavinta se on hyvässä seurassa. *Tiedätkö, älyätkö, arvaatko* tarjoaa pähkäiltävää moneen makuun. Kirjan 1 000 kysymystä on jaettu kymmenen kysymyksen kokonaisuuksiin. Sivun kääntöpuolella ovat vastaukset kysymyksiin sekä valmis vastausruudukko neljälle kilpailijalle. Kirja sisältää neljän eri vaikeustason yleistietovisoja sekä erillisiä teemavisoja. Helpolla vaikeustasolla visailua harrastanut voi saada useita pisteitä. Vaikeammat vaikeustasot puolestaan sopivat esimerkiksi pareina tai joukkueina kilpailemiseen. Teemavisat mahdollistavat kilpailemisen jokaisen vastaajan omalla vahvuusalueella.

Kirjan kysymysten aiheskaala on laaja ja eri teemojen parissa voi viihtyä hyvin myös itsekseen. Kysymysten sisältö vaihtelee ajallisesti historian hämäristä tähän päivään. Osa kysymyksistä on anekdoottimaisia tai humoristisia, jolloin niitä on kiva jakaa eteenpäinkin. Kirjan luettuaan pärjää myös taatusti aiempaa paremmin kaikenlaisissa tietokilpailuissa.

Aki Huovinen

???

TASO 1: HELPPO

Yleistieto 1

1. Mikä tunnettu eurooppalainen tulivuori purkautui vuonna 79 jaa. tuhoisin seurauksin?
2. Mikä maan alta purkautuvaa kuumaa lähdettä tarkoittava sana lienee laajimmille levinnyt Islannista peräisin oleva termi?
3. Mikä on unkarin ja suomen jälkeen kolmanneksi puhutuin suomalaisugrilainen kieli?
4. Mistä keräilyesineistä arvokkaimmaksi arvioitu on *Brittiläisen Guianan vuoden 1856 1 sentin magenta*, joka vuonna 2014 myytiin 8,8 miljoonan brittipunnan hinnalla?
5. Mikä toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliitolle luovutettu Karjalan kaupunki on kuuluisa muun muassa nimikko-rinkeleistään?
6. Minkä niminen oli Neuvostoliiton ensimmäinen maata kiertävälle radalle vuonna 1957 päässyt tekokuu?
7. Minkä Espanjan kymmenen suurimman kaupungin joukkoon kuuluvan kaupungin nimi voidaan muodostaa kirjoittamalla yhteen kaksi suomenkielistä sanaa?
8. Kenen suomalaisen kirjailijan väitetään tokaisseen viimeisinä sanoinaan ”Minä elän”?
9. Millä toisella nimellä vuonna 1956 perustettu englantilainen yhteys The Quarrymen saavutti myöhemmin suosiota?
10. Ketä edesmennyt saksalainen Bruno Ganz näytteli ylivoimaisesti tunnetuimmassa roolissaan vuoden 2004 elokuvassa, jonka nimi jääköön nyt mainitsematta?

Vastaukset

--	--	--	--	--

Yleistieto 1

1. Vesuvius
2. Geysir
3. Viro
4. Postimerkeistä
5. Viipuri
6. Sputnik
7. Sevillan
8. Aleksis Kiven
9. The Beatles
10. Adolf Hitleriä, elokuvassa *Perikato*

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

Yhteensä

--	--	--	--	--

Yleistieto 2

11. Missä Etelä-Amerikan maassa käynnistyi sotilasvallankaappaus 11.9.1973?
12. Minkä suurkaupungin valtakatu on Nevski Prospekt?
13. Millä lisänimellä koripalloilija Erwin Johnson tunnetaan yleisesti?
14. Kenen Iso-Britannian tai Englannin hallitsijan valtakausi on ollut kaikkein pisin?
15. Osa Pakistanin valtiosta irtautui omaksi valtiokseen vuonna 1971. Millä nimellä tämä osa tunnetaan nykyään?
16. Mikä Jean-Pierre Jeunet'n ohjaama romanttinen komedia vuodelta 2001 nosti Audrey Tautoun kansainväliseksi tähdeksi?
17. Millä toisella nimellä tunnettiin 400-luvulta vuoteen 1453 voimissaan ollut Itä-Rooman valtakunta?
18. Minkä EU-maan valtaa pitävänä puolueena on toiminut pitkään vuonna 1988 perustettu Fidesz?
19. Minkä nimisen muotibisneksessä vaikuttavan perheen elämää seurataan *Kauniit ja rohkeat* -tv-sarjassa?
20. Mitä suosittua suomalaista rock-festivaalia on järjestetty Kauhajoella vuodesta 1987 saakka?

Vastaukset

--	--	--	--	--

Yleistieto 2

11. Chilessä
12. Pietarin
13. Magic
14. Elisabeth II:n, jatkunut vuodesta 1952 saakka
15. Bangladesh
16. *Amélie*
17. Bysantti
18. Unkarin
19. Forrester
20. Nummirockia

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

Yhteensä

--	--	--	--	--

Yleistieto 3

21. Mikä on kookkain Suomessa pesivä pöllö?
22. Missä kaupungissa Muumimaailma sijaitsee?
23. Mitä samaa roolia ovat menestyksekkäästi näytelleet valkokankaalla 2010-luvulla takavuosien tähtinäyttelijät Antti Litja ja Heikki Kinnunen?
24. Kenen vuonna 1953 murhatun isojokelaisen surmaaja on edelleen tuntematon?
25. Millä perustamiskaupunkinsa mukaan annetulla nimellä tunnettiin 1955–1991 toiminnassa ollut sosialististen maiden puolustusliitto, joka perustettiin Naton vastavoimaksi?
26. Mikä on Suomen runsasväkisin kokonaan sisämaassa sijaitseva maakunta?
27. Minkä vuosina 1999–2002 esitetyn sketsisarjan nimikkohahmosta monet tuntevat parhaiten näyttelijä Jari Salmen?
28. Mikä Ville Virtasen tähdittämä rikossarja tunnetaan Suomen ulkopuolella nimellä *Bordertown*?
29. Norja tunnetaan kestävyysurheilijoistaan, mutta minkä ei-fyysisen pelin edustaja on viisi kertaa Norjan parhaaksi urheilijaksi valittu Magnus Carlsen?
30. Mikä 1930-luvun menestyselokuva on edelleen maailman kaupallisesti menestynein elokuva, kun tuottoja laskettaessa otetaan huomioon inflaatio?

Vastaukset

--	--	--	--	--

Yleistieto 3

21. Huuhkaja
22. Naantalissa
23. Miелensäpahoittajaa
24. Kyllikki Saaren
25. Varsovan liitto
26. Pirkanmaa
27. *Pulkkisen*
28. *Sorjonen*
29. Shakin
30. *Tuulen viemää*

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

Yhteensä

--	--	--	--	--

Yleistieto 4

31. Mitkä kaksi pohjoismaista kaupunkia Juutinrauman silta yhdistää?
32. Mitä arkista välinettä Maija Poppanen käytti lentämiseen?
33. Mikä *Take me out* -hitillä tunnetuksi tullut skotlantilainen yhtye nimesi itsensä Itävalta-Unkarin arkkiherttuan mukaan?
34. Etunimet olivat Ragni, Eugen ja Georg. Mikä oli suosittujen laulajien sukunimi?
35. Mitä termiä käytetään sammakkoeläimistä, kun ne ovat kehityksensä toukkavaiheessa?
36. Mikä suomalaisille rakas tuote vapautui viimeisenä elintarvikkeena sota-aikana käyttöön otetusta säätelystä 1.3.1954?
37. Leonardo da Vincin maalauksessa *Mona Lisa* istuu kädet sylissään. Kumpi käsi on päällimmäisenä?
38. Mikä on neljäs pääveriryhmä A- B- ja AB-ryhmien lisäksi?
39. Mistä Disney-elokuvasta on tuttu hittikappale *Let it go* (suom. *Taakse jää*)?
40. Mikä yritys on toiminut jo vuodesta 1993 saakka miesten jääkiekon MM-kilpailujen pääsponsorina?

Vastaukset

--	--	--	--	--

Yleistieto 4

31. Kööpenhaminan ja Malmön

--	--	--	--	--

32. Sateenvarjoa

--	--	--	--	--

33. Franz Ferdinand

--	--	--	--	--

34. Malmstén

--	--	--	--	--

35. Nuijapäät

--	--	--	--	--

36. Kahvi

--	--	--	--	--

37. Oikea käsi

--	--	--	--	--

38. O-veriryhmä

--	--	--	--	--

39. *Frozen – Huurteinen seikkailu*

--	--	--	--	--

40. Škoda

--	--	--	--	--

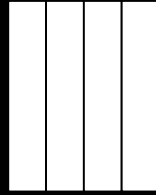
Yhteensä

--	--	--	--	--

Yleistieto 5

41. Minkä Välimerellä sijaitsevan saaren pohjoisosaa asuttaa turkkilaistaustainen väestö, jonka itsenäisyyttä ei ole tunnustanut Turkin lisäksi mikään muu maa?
42. Millä toisella vierasperäisellä nimellä perinnöllisyystiede tunnetaan?
43. Mikä monta miljoonaa levyä myynyt yhtye on kotoisin Kiteeltä?
44. Mikä alkuaine aiheuttaa raudan ruostumisen?
45. Mikä vuonna 1908 markkinoille tullut sveitsiläinen suklaa otti idean kolmionmalliseen palamuotoonsa Matterhornin vuorelta?
46. Kenen Venäjän keisarillisessa hovissa huseeranneen siperialaisen puoskarin murha joulukuussa 1916 herätti sekä kansassa että hovissa enemmän riemua kuin järkytystä?
47. Missä Euroopan kaupungissa toimivat sekä YK:n Kansainvälinen tuomioistuin että Kansainvälinen rikostuomioistuin?
48. Minkä Saksan kaupungin Oktoberfest on kävijämäärältään yksi maailman suurimmista juhlista?
49. Minkä saksalaisyhtyeen laulajana Klaus Meine on toiminut vuodesta 1970 saakka?
50. Minkä niminen on ESPN-televisioyhtiön organisoima vuosittainen yhdysvaltalainen urheilutapahtuma, joka keskittyy extreme-lajeihin? Kisat järjestetään sekä kesäisin että talvisin. Kilpailulla on ollut rinnakkaistapahtumia myös muilla manteleilla.

Vastaukset

Yleistieto 5

41. Kyproksen
42. Genetiikka
43. Nightwish
44. Happi
45. Toblerone
46. Grigori Rasputinin
47. Haagissa
48. Münchenin
49. Scorpionsin
50. X Games

Yhteensä

Yleistieto 6

51. Miltä valtiolta Yhdysvallat osti Alaskan vuonna 1867?
52. Mikä pariskunta ilmestyi Helsingin sanomien sarjakuvasivuille ensimmäistä kertaa vuonna 1997 ja on siitä saakka pysynyt siellä vakituisesti?
53. Kuinka monta jalkaa hämähäkeillä on?
54. Kuka *Tankki täyteen* -tv-ohjelman hahmoista sai myöhemmin oman sarjansa?
55. Millä englanninkielisellä miehen nimellä tunnettiin Mattilan teollisuuden valmistamat farkut, jotka olivat suosiossa etenkin 1960- ja 1970-luvuilla?
56. Mikä olympialaisia isännöinneistä kaupungeista on aakkosjärjestyksessä viimeisenä?
57. Minkä suositun mallin Astra korvasi Opelin tuotannossa tullessaan markkinoille vuonna 1991?
58. Mitä kolmekirjaimista nimeä käytettiin katoliselle kirkolle keskiajalla suoritetuista maksuista, joilla ihminen pystyi uskomuksen mukaan lyhentämään aikaansa kiirastullessa?
59. Mikä suosittu jäätelöbrändi syntyi alun perin sveitsiläisen Ueli Pragerin perustaman samannimisen hotelli- ja ravintolaketjun tuotteeksi, mutta on ollut jo vuosikymmenien ajan tunnetumpi kuin hotelliketjukaimensa?
60. Kuka nyrkkeilyn olympiavoittaja väitti omaelämäkerrassaan heittäneensä kultamitalinsa Ohio-jokeen? Tämän tarinan todenperäisyys on myöhemmin osoittautunut varsin kyseenalaiseksi.

Vastaukset

--	--	--	--	--

Yleistieto 6

51. Venäjältä
52. Viivi ja Wagner
53. Kahdeksan
54. Reinikainen
55. James
56. Vancouver
57. Kadettin
58. Ane
59. Mövenpick
60. Muhammad Ali / Cassius Clay

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

Yhteensä

--	--	--	--	--